

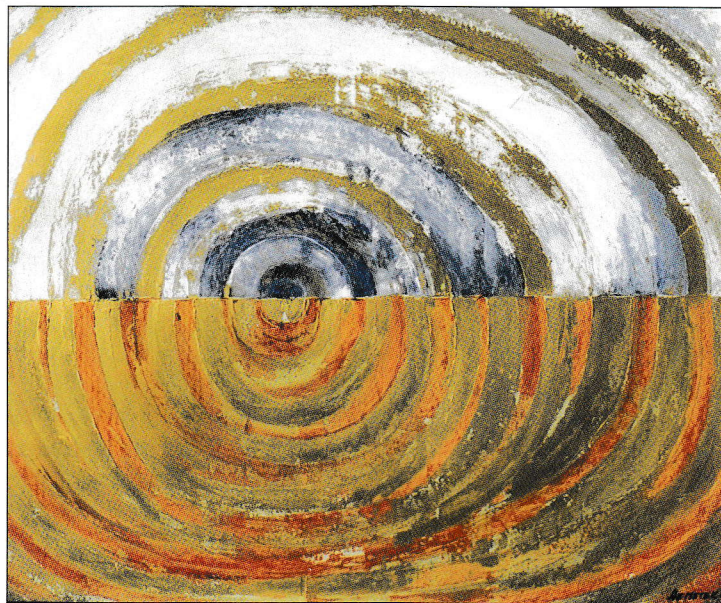
Znaki samostalnosti i identiteta (41)

Za identifikaciju, kot i određenje nečega svojega, imamo od ranije povijesti človičanstva prepoznatljive simbole za razlikovanje pripadnosti, znake za ograničenje i nazvišćenje vlasti nad nečem. To su bile himne, zastave, grbi, određene farbe i puno drugoga. U znanosti su se bavile pomoćne grane povijesti kot je to povijesna struka heraldika (nauka o grbi) uz genealogiju (nauka o rodoslovlju), paleografiju (nauka o pismu), sfragistika (nauka o pečati), numizmatika (nauka o pinezi i medalija) i gdo bi još znao nabrojiti specijalitete tih znanstvenih usmirenj, kim se kod nas nije poklanjalo jako čuda pažnje. Ali i mi smo si u određenim okvirima razvili svoje skromne znake identiteta, akoprem su se oni po razdijeljenju i priključenju većega dijela zapadnougarskih Hrvatov Austriji prominili, u prvom redu u austrijskom Gradišću i dobili nove forme, farbe, izgled, čudakrat mimo znanstvenih kriterijov, izmišljene i dosta teško razumljive.

Za točnije razumivanje tih znakov za hrvatske općine u Gradišću imamo dobro obdjelano od Haraldia i Leonharda Pricklera dvojezičnu monografiju „Znaki suverenosti i samostalnosti hrvatskih općin Gradišća, pečati, grbi, općinske farbe“ u izdanju HKDC-a iz 1997. ljeta. Puno dablje i temeljitije u tematiku ide knjiga Katarine Klare Tyran »Identitäre Verortungen entlang der Grenze«, 2015. ljeta. Slovačke hrvatske općine ima na kratki obdjelano Ján Botík u djelu »Slovenskí Chorváti«, izdanje 2001. u Požunu, Bratislavi. I 100 ljetno Gradišće u svoji knjiga o izložbi ima dodatno poglavlje „Die burgenländischen Landessymbole als 'identifikationpolitische' Determinanten“ u kom jasno odredi: zemaljsku

zastavu, grb, zemaljske farbe, himnu, državni svetak, rodjene velikane u zemlji i još nešto drugo što je služilo jačanju i izgradnji identiteta Gradišćancev, ki naziv je za Hrvate, ki su podiljeni na Austriju, Madjarsku, Slovačku i Češku ostao problematičan do danas.

Zemaljski znaki određuje „Zemaljski zakon“ i za znake u naši općina. Nekada su na tom mjestu stajali grbi i zastave županijov zapadne Ugarske.

Zastav ku je umjetnik Herman Hemtek slikao povodom gostovanja »PUTUJUĆE CELIANSKE MARIJE« u Hrvatskom centru u Beču

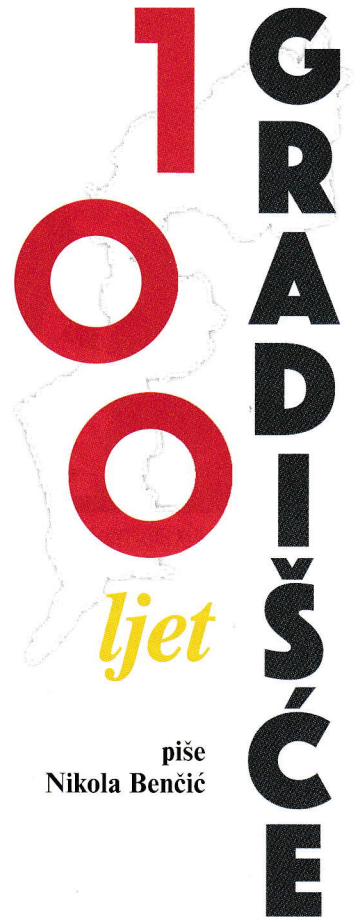
Naziv zemlje:

- ❖ 6. 12. 1918. „Republik Heinenland“ u Matrštofu – 1 dan.
- ❖ 1919. – Deutsch-Westungarn. Od sebe razumljivo da nije moglo ostati u nazivu *-ungarn* za državu, ka se je zvala Deutsch-österreich.
- ❖ 1919. od marca do augusta Ugarska Sovjetska Republika.
- ❖ Februar 1919.: Vierburgenland (Pressburg, Wieselburg, Ödenburg, Eisenburg).
- ❖ August 1919. Dreiburgenland. Pošto niti jedan *-burg* nije dodiljen Austriji se ime nije moglo držati.
- ❖ Septembar 1919.: Burgenland (8. 10. 1919.).
- ❖ Hrvatsko ime Gradišće je rodio pjesnika u Kemlji/Ugarska, Mate Meršić Miloradić u

pjesmi „Bratu na Gradskom Polju“ Petru Jandriševiću, ka pjesma se je pojavila u *NAŠI NOVINA* 1921./48, 3. str. Jur u sljedećem 49. broju *NAŠI NOVINA* se piše Gradišće.

Himna:

Zemaljska himna Gradišća je nastala prilično kasno, oficijelno od vlade odobrena 22. maja 1936. lj. Ona je od Petra Zaunera iz Pečve: *Ein burgenländischer Bauer - Komponist d. Landeshymne (VOLKS-*

piše
Nikola Benčić

nuli diskusiju pod peljanjem profesorice Ursule Hemetek i gradišćanskohrvatske rock-grupe Bruji s Jocom Vlašićem i jačenjem: *Hura, hura, hura... dostat ćemo sva prava.* (Die andere Hymne, u *STIMME...*, 2005/Winter, Nr. 57, 11).

Grbi sel/gmajnov

Najznakovitiji i najprošireniji su znaci općin/gmajnov. Najvećkrat je moremo konkretizirati na pečati, koga je imao svaki seoski sudac/rihtar/birov i ki su i po naši seli nastali upotribljeni prilično rano u upravi. Prominjenjem državnoga suvereniteta su se od 1921. sistematsko prominili i grbi, pečati i znaci seoskoga suvereniteta. Prickleri daju popis simbolov (str. 27) iz hrvatskih općin Gradišća, pri tom razlikuju prik 50 različnih. Neki znaki su prešli iz stare ugarske uprave u nove grbe i pečate a neki su u potpunosti prominili izgled. Najproširenije je bilo plužno željezo, pak snop, početno slovo sela, kosa, mladica srca, lovorove kitice, ➔

➔ rože, srp, stablo života, tri kitice, žitni klasi – puno svega zanimljivoga i rječitoga. A uz to ništ nismo rekli o seli s druge strane granice. Svako selo si zaslužuje točan opis i priznanje svojih znakov, ar su svidoki prošlih i sadašnjih vrime-
Hrvatski Savjet za narodnu grupu je 1998. raspisao naticanje za moderni suvrime- ni logo gradišćanskih Hrvatov. Dobitnica je tada bila Simona Kruis iz Cindrofa. Akoprem su neka društva forsirala imi- džkampanju i u neki knjiga moremo viditi logo ali on se nije probio u široki krugi Hrv- tov u Gradišću. Svakako mu je bio manko, da su iz znaka is- ključili Hrvate zvana austrijs- ke granice i Hrvate reducirali samo na Gradišće.

Zastave:
Pred Drugim svitskim bo- jem su bile jako popular- ne i prihvaćene društvene za- stave, liper, išivene, štikane s velikim trudom načinjene, tak- o Čajta, Dolnja Pulja, Pajngrt (u 1926.), Nova Gora (1927.), (Klimpuh u 1927.), Trajštof (u 1933.), Celindof (u 1937.) i drugi, noviji znaki Veliki Bo- rištof, Koljnof i puno za ke ni ne znamo. Zanimljivo je da Umok na svojoj zastavi ima i šahovnicu, istotako kot i Bije- lo Selo na crikvenoj zastavi prilikom hodočašćenja u Ma- riju Bistricu (1996.). Tako je i Hrvatski centar u Beču dao načiniti Marijansku zastavu (*umjetničko djelo Hermana He- meteka; op ur.*) prilikom gos- tovanja „*PUTUJUĆE CELJANSKE MARIJE* u Centru (2004.). Naža- lost nismo bili toliko zvijani/ šegavi, da bi si ta tajnoviti, skri- veni kinč identiteta izlupili bili iz svakidašnjega suroga života.

Ovo su samo neki akcenti, misli, izvatki identifi- kacije/identiteta za razmišljanje. Katarina Tyran u svojem djelu puno opširnije opisuje identi- tarne značajke, vidljive znake naše kulture. Bilo bi vridno po- zabaviti se i tom vidljivom stra- nom našega kulturnoga života. □

Znanstveni skup i Stipanu Konzulu

Znanstveno-stručni skup po- svećen 500. obljetnici rodje- nja Stjepana Konzula Istra- nina i baštini uraške tiskare održan je petak, 10. decem- bra o. lj. u Puli, Istra. Pri o- tvaranje skupa, pozdravne riči su govorili izv. prof. dr. sc. Mirjana Radetić-Paić, prorektorica za studente, obrazovne programe i surad- nju Sveučilišća Jurja Dobri- le u Puli; Vladimir Torbiča, prof., pročelnik županijsko- ga odjela za kulturu i zavičaj- nost; Elena Grah-Čiliga, prof. Grad Buzet je predstavila ak- tivnosti u okviru ljeta posve- ćene Konzulovoj obljetnici.

PULA – Uvodno izlaganje je držao prof. emeritus dr. sc. Alojz Jembrih (Fakultet hrvat- skih studija Sveučilišća u Za- grebu): Stipan Konzul u službi hrvatske tiskane riječi u Ura- chu od 1561. do 1565. ljeta.

Doc. dr. sc. Maja Čutić Go- rup, Sandra Vignjević (Filozof- ski fakultet Sveučilišća u Rije- ki): Stipan Konzul kao central- na ličnost velikoga uraškoga projekta.

Stipan Konzul Istranin (r. 1521. † oko 1579.) bio je cen- tralna ličnost velikoga uraško- ga projekta u ki su bili uklju- čeni djelatnici uraške tiskare (1561.-1565.) i suradnici iz Pa- zinske knežije. Na temelju ana- lize korespondencije iz- med djelatnikov i surad- nikov uraške tiskare au- torice u izlaganju govo- ru o Konzulovoj ulozi u djelu tiskare tr suradnji s djelatnici i suradnici tiskare na projektu izda- vanja i širenja protes- tantskih knjig, ke su se tiskale na narodnom je- ziku. U vrime velike os- manske pogibelji i pro- tureformacije bilo je te- ško prodavati i diliti knji- ge uraške tiskare čija iz- danja su doprinesla na- stanku hrvatske protes- tantske književnosti na ovom području.

Dr. iur. Herbert Gassner (Hrvatska knjižnica i čitaoni- ca „Filip Kaušić“ Celindof i Željezno, Gradišće, Austrija): „Stjepan Konzul Istranin i Gradišćanski Hrvati“.

Herbert Gassner, gradišćan- ski Hrvat iz sjeverogradišćan- skoga sela Celindof (*Zilling- tal*), rođen je 11. novembra 1955. ljeta u glavnom gradu Gradišća, u kom je preminuo vjerojatno dalekoga 1579. lje- ta Stipan Konzul Istranin. Po- vjerljivih povijesnih podatkov na žalost nima o zadnji ljeti u životu Konzula. U svojem izla- ganju predstavio je dr. Gass- ner Željezno (*Eisenstadt*), po- vijesni razvoj ovoga grada kroz stoljeća, glavne znamenitosti grada i njegovu važnost za hr- vatsku narodnu manjinu. Gra- dišćanski Hrvati nisu bili plod- no tlo za širenje protestantiz- ma (u Austriji danas vjerska za- jednica ka broji samo 3 posto cjelokupnoga stanovništva).

Izlagatelj se je bavio različni- nimi etapami u razvoju prote- stantizma. Zanimljiva je ulo- ga Ane Konzul, ka je kao kćer Stipana Consula imala dosta veliki uticaj u regiji oko Želje- zna i Šoprona (*Ödenburg*) u današnjoj Madjarskoj. Sačuva- na su neka pisma Ane Consul u kojima su napomenuti i ne- ki važni biografski detalji o o- voj obitelji. (uredn.)

kkkomentar

Adventski obluki: kreativni impuls

Svaki večer se po mnogi seli od sjevera do juga našiga novi adventski obluki. I svenek se najde kakovo presenećenje. Je li je to motiv, materijal, način oblikovanja ili da ta adventski obluki uopće nije dio stana, nego je instalacija pred stanom.

Brojna društva odnosno pojedinici redovito izlažu ove obluki i u internet odnosno socijalni mreža, tako da su u cijelom svitu za pogledati. Pravi kreativni potencijal se ali vidi stoprv pri ličnom pogledu. Onda se more u miru svaki detalj iz različnih perspektivov pogledati, promišljavati zač je ča i kako oblikovano. Prava radost i veselje pri svakom novom obluku.

A odmah se pitam: Zač samo par dan u ljetu, a zač ne cijelo ljetu tematskimi obluki polipšati selo? Uz adventske obluki bi to mogli bit božićni, korizmeni, majuški ili jesenski, sve bi bilo moguće. Uopće u pogledu na to, da se već skoro nigdir ne rastače odnosno nudi malenkost za pojist (i pred koronom jur ne) se ograniči priprava samo na obluki. Tim bi šetnja kroz selo nudila kroz cijelo ljetu ča novoga, i ti obluki bi mogli biti znamda i dodatni impuls da se ide piše, a ne svakamo vozi.

A ako se ide piše onda se i laglje zaustane, tako da se more pozdraviti i na kratki ili i na duže pominati s drugimi piša- ki. Drugih mogućnosti susreta u selu nastaje sve manje, pred svim kada je najveći dio priredab otpovidan (barem u Austriji), situacija u kréma prominljiva a i zornice su djelomično samo jednoč u tajednu. Lipše bi ipak bilo, da se svaki dan lično sastane pred jednim drugim stanom/oblukom i u mirnom druženju dan za dan pripravi na Božić.